

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie z zażalenia **K.J.**

na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Jaśle

z dnia 24 czerwca 2025 r., sygn. akt [...]

o umorzenie śledztwa

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 29 maja 2026 r.

wniosku Sądu Rejonowego w Lesku

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

na podstawie art. 37 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

K.J. zawiadomiła prokuratora o zaistnieniu przestępstw, które mieli popełnić funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji (KMP) w K., w tym Komendant tej jednostki. Po przeprowadzeniu czynności prokurator Prokuratury Rejonowej postanowieniem z dnia 24 czerwca 2025 r., sygn. akt [...], wobec stwierdzenia, że dany czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. umorzył śledztwo w sprawie o czyny z art. 231 § 1 k.k. (w jednym przypadku w zw. z art. 12 § 1 k.k.).

Na wymienione postanowienie K.J. wniosła zażalenie, które z wnioskiem o

jego nieuwzględnienie prokurator przekazał do rozpoznania właściwemu miejscowo Sądowi Rejonowemu w Krośnie.

Sędzia, której przydzielono sprawę, wystąpiła o wyłączenie jej od rozpoznania sprawy. Wskazała, że z racji wieloletniej pracy w Wydziale Karnym zna na gruncie relacji służbowych funkcjonariuszy Policji, których dotyczy sprawa oraz że orzekała w sprawie II Kp 485/23, „gdzie czynności tam wykonywane przez funkcjonariuszy policji podlegają przedmiotowej ocenie”. Również K.J. wystąpiła z wnioskiem o wyłączenie sędzi referent.

Oświadczenia z wnioskiem o wyłączenie ich od rozpoznania przedmiotowej sprawy, podając ten sam powód co sędzia referent, złożyli również trzej inni sędziowie. Postanowieniem z dnia 10 października 2025 r. Sąd Rejonowy w Krośnie wyłączył od rozpoznania sprawy SSR X. Y. i nie uwzględnił wniosków trzech sędziów o wyłączenie ich od „prowadzenia sprawy”. Sprawa została przydzielona do referatu kolejnego sędziego, którego wyłączenia zażądała K.J., z wnioskiem o wyłączenie wystąpiła też sędzia referent. Nadto oświadczenia w przedmiocie wyłączenia złożyło 13 sędziów orzekających w I Wydziale Cywilnym, IV Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz V Wydziale Gospodarczym Sądu Rejonowego w Krośnie. Sąd Okręgowy w Krośnie postanowieniem z 3 lutego 2026 r., sygn. akt II Ko 19/26, wyłączył od rozpoznania sprawy łącznie 16 sędziów Sądu Rejonowego w Krośnie i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Lesku, gdzie została zarejestrowana pod sygn. II Kp 15/26.

Pismem z dnia 23 lutego 2026 r. K. J. skierowała do Sądu Rejonowego w Lesku „wniosek o wyłączenie Sądu Rejonowego w Lesku od rozpoznania sprawy i przekazanie sprawy do sądu równorzędnego spoza województwa [...]”. W szczególności postulowała:

„1. Wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w Lesku od rozpoznania niniejszej sprawy.

2. Przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi równorzędnemu spoza województwa [...].

3. Wstrzymanie czynności w sprawie do czasu prawomocnego rozpoznania niniejszego wniosku”.

W razie nieuwzględnienia powyższego, na podstawie art. 37 § 1 k.p.k.

wniosła o „zwrócenie się przez Sąd Rejonowy w Lesku do Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyznaczenie do rozpoznania niniejszej sprawy innego sądu równorzędnego, mającego siedzibę poza właściwością Sądu Okręgowego w Krośnie”.

Sędziowie Sądu Rejonowego w Lesku złożyli oświadczenia, że nie znają K.J., jak też policjantów KMP w K., konkludując, że brak jest podstaw do wyłączenia ich od rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Sąd Okręgowy w Krośnie postanowieniem z dnia 13 marca 2026 r., sygn. akt II Ko 48/26, nie uwzględnił wniosku K.J. o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego w Lesku od udziału w sprawie o sygn. akt II Kp 15/26.

K.J. najwyraźniej nie przyjęła do wiadomości tego rozstrzygnięcia, bowiem pismem datowanym 23 kwietnia 2026 r. skierowała do Sądu Rejonowego w Lesku wniosek o „wyłączenie Sądu Rejonowego w Lesku i przekazanie sprawy do Sądu Najwyższego”. Sprecyzowała, że przekazanie to powinno nastąpić „celem wyznaczenia sądu równorzędnego spoza właściwości miejscowej sądów położonych na obszarze województwa [...]”, co znajduje uzasadnienie w „konieczności zapewnienia stronom realizacji prawa do rozpoznania sprawy przez sąd bezstronny, niezależny i niezawisły oraz ochrony dobra wymiaru sprawiedliwości”.

Sąd Rejonowy w Lesku postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2026 r., sygn. akt II Kp 15/26, na podstawie art. 37 § 1 k.p.k. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie przedmiotowej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu spoza obszaru województwa [...]. W krótkim uzasadnieniu przytoczył żądanie K.J. i stwierdził, że „nie jest wykluczone przekazanie sprawy w trybie art. 37 § 1 k.p.k. sądowi równorzędnemu, w sytuacji gdy zdaniem pokrzywdzonej rozpoznanie sprawy przez inny sąd równorzędny może spowodować dla niej zapewnienie realizacji prawa do rozpoznania sprawy przez sąd bezstronny, niezależny i niezawisły oraz ochrony dobra wymiaru sprawiedliwości” oraz że „wobec podnoszonych przez pokrzywdzoną argumentów zasadnym jest zwrócenie się do Sądu Najwyższego o przekazanie przedmiotowej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu spoza obszaru województwa [...]”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wystąpienie Sądu Rejonowego w Lesku nie zasługuje na uwzględnienie. O ile poczuł się do niego zobligowany wnioskiem K.J., to należy wskazać, że chociaż u podłoża wystąpienia sądu z wnioskiem o skorzystanie przez Sąd Najwyższy z uprawnienia przewidzianego w art. 37 § 1 k.p.k. może leżeć inicjatywa strony podjęta w trybie art. 9 § 2 k.p.k., to taka inicjatywa nie jest dla sądu wiążąca, podobnie jak i wyrażona przez stronę ocena realiów procesowych sprawy w kontekście wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 37 § 1 k.p.k. W literaturze wskazuje się, że „w sytuacji, gdy czynność może być przeprowadzona wyłącznie z urzędu, organ procesowy nie ma obowiązku ustosunkowania się do wniosku” (J. Kosonoga, w: R. A. Stefański (red.), S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I, Warszawa 2017, teza 12 do art. 9). Następnie trzeba zaznaczyć, że w licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy wyrażał pogląd, iż unormowanie zawarte w art. 37 k.p.k., dopuszczające możliwość odstąpienia od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy ma charakter wyjątkowy. Wskazywał również, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na podstawie tego przepisu może nastąpić m.in. wtedy, gdy realnie występują okoliczności, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania, względnie stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. Z pewnością okoliczności, których zaistnienie przemawia za postąpieniem przez Sąd Najwyższy po myśli art. 37 § 1 k.p.k., powinny być w sposób klarowny omówione przez sąd występujący o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi, w szczególności należycie powinien zostać uzasadniony pogląd, że przemawia za tym względ na dobro wymiaru sprawiedliwości. Tych wymogów nie spełnia postanowienie Sądu Rejonowego w Lesku z 30 kwietnia 2026 r. Sprawia wrażenie „wymuszonego” przez autorkę zażalenia i opiera się na błędnej tezie, że przekazanie sprawy do rozpoznania sprawy innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 § 1 k.p.k. może nastąpić, gdy „zdaniem pokrzywdzonej” ten inny sąd zagwarantuje obiektywne rozpoznanie sprawy. Przedmiotowe wystąpienie Sądu powinno opierać się nie na zdaniu pokrzywdzonej i przedstawionych przez nią argumentach, ale na poglądzie Sądu i argumentach, które jako własne przedstawia. W tym względzie trzeba zaznaczyć,

że chociaż Sąd Rejonowy w Lesku wspomniał o argumentach podnoszonych przez pokrzywdzoną, to nie sprecyzował jakie konkretnie są to argumenty i czy uznaje je za zasadne. W istocie pismo K.J. w znacznym zakresie stanowi polemikę z postanowieniem Sądu Okręgowego w Krośnie z 13 marca 2026 r.; autorka, nie bacząc na oświadczenia złożone przez sędziów Sądu Rejonowego w Lesku, akcentowała też, że „przydzielenie sprawy sędziemu pełniącemu funkcję Prezesa SR w Lesku, pozostającemu w relacjach instytucjonalnych z innymi prezesami sądów rejonowych okręgu krośnieńskiego w ramach Kolegium Sędziów SO w Krośnie, może budzić wątpliwości co do zachowania standardu obiektywnej bezstronności sądu”. Sąd występujący z inicjatywą w trybie art. 37 § 1 k.p.k. nie twierdzi, że podziela tę argumentację, wobec czego Sąd Najwyższy jest zwolniony od zajęcia co do niej stanowiska, bowiem w ten sposób oceniałby zasadność poglądu autorki zażalenia w przedmiocie przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi, czego wspomniany przepis nie przewiduje.

Celowe będzie też przypomnieć, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie akcentował, iż autorytet sądu buduje sprawne, bez zbędnej zwłoki, przeprowadzenie każdego postępowania i wydanie, na podstawie wnikliwej i bezstronnej oceny wszystkich dowodów, sprawiedliwego orzeczenia, jak również, że autorytet i powaga wymiaru sprawiedliwości wymaga, aby sądy nie ulegały presji stron procesowych i opinii publicznej, ani nie popadały w wątplenie co do własnych kompetencji w zakresie prowadzenia rzetelnego procesu, bowiem racjonalna nieustępliwość w tym względzie sprzyja kształtowaniu się pozytywnego wizerunku organów trzeciej władzy, minimalizując tym samym wątpliwości co do obiektywizmu i niezawisłości w rozpoznawaniu przyszłych spraw (zob. np. postanowienia: z dnia 28 października 2011 r., III KO 72/11; z dnia 7 lutego 2018 r., III KO 124/17).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]

